

aytılğan. Olarda Jiyrensheniń hayalı «Qarashashtıń Jiyrenshe menen Jánibek xandı tutqınnan qutqarıwı», «Jiyrenshe sheshen hám Jánibek xan», «Jiyrensheni hayalınıń ólimnen qutqarıwı», «Jiyrensheniń úyleniwı», «Jiyrensheniń qızınıń xandı jeńiwı», «Jiyrensheniń qartayǵan waǵı» h.t.b.nan misallar bar.

Oratorlıq (sheshenlik) óneri tiykarları pánin Jiyrenshe sheshen sózleri menen baslaǵanımız maqul. Óytkeni onıń sheshenlik tábiyatı folklorda da, jazba ádebiyatta da jarqın

kórinedi. Hátteki waqıttıń talabı boyınsha folklordaǵı ham jazba ádebiyattaǵı sheshenlik sózlerdiń XIX-XX ásirlerde payda bolǵan úlgerin de qosıp úyreniw múmkinshilikleri tuwılıp qalar. Al, ǵárezsizlik jıllarında dóregen sheshenlik sózleri tuwralı adayıda úlken problema kóterip, tereń úyreniw waqıt kúttirmeytuǵın máselelerdiń birinen esaplanadı. Ol ushın sheshenlik sózler boyınsha xrestomatiya dúziw múmkinshiliginiń mashqalası da tuwıp qalatuǵını sózsiz.

Ádebiyatlar

1. Ayımbetov Q. Xalıq danalıǵı. – Nókis: «Qaraqalpaqstan», 1988.
2. Maqsetov Q., Tájimuratov Á. «Qaraqalpaq folklorı. – Nókis: «Qaraqalpaqstan», 1979.
3. Maqsetov Q. Qaraqalpaq xalqınıń kórkem awızeki dóretpeleri. – Nókis: «Bilim», 1996.
4. Paxratdinov Á., Allambergenov K. Qaraqalpaq ádebiyatınıń saǵaları. / «Erkin Qaraqalpaqstan», 13-yanvar 2009, №6(18688).

REZYUME. Maqolada qaraqalpaq folklorshunoslıǵıdagi kuldurǵı soʻzlar va laplarning badiiy xususiyatlari tipologik uslubda tahlil qilingan. Bunday soʻzlarning bir-biriga yaqınlıǵı, oʻxshashlıq belgilari va oʻziga xos xususiyatlari ilmiy asosda tahlilga tortılǵan.

РЕЗЮМЕ. В статье типологически анализируются художественные особенности пословиц и поговорок каракалпакского фольклора. Близость, сходство и уникальные характеристики таких слов были научно проанализированы.

SUMMARY. The article typologically analyzes artistic features of proverbs and sayings of Karakalpak folklore. The closeness, similarity and unique characteristics of such words were scientifically analyzed.

QARAQALPAQ JAZBA ÁDEBIYATÍNDÁ DÁSTAN JANRÍNÍN RAWAJLANÍWÍ

G.M.Ganieva – *assistent oqıtıwshı*

Ájiniyaz atındaǵı Nókis mámleketlik pedagogikalıq institutı

Tayanch soʻzlar: urf-odat, anʼana, doston, badiiy adabiyot, qahramon, obraz.

Ключевые слова: обычай, традиция, эпос, художественная литература, герой, образ.

Key words: custom, tradition, epic, fiction, character, image.

Kirisiw. “Hámmemizge belgili bolǵanıday, hár bir suveren mámleket óziniń tákirarlanbas tariyxı hám mádeniyatına iye. Bul tariyx, bul mádeniyattıń haqıyqı jaratıwshısı bolsa haqlı ráwishte usı mámlekettiń xalıq esaplanadı” [1:5]. Hár bir xalıqtıń ózine tán úrp-ádeti, dástúri, tili, mádeniyatı, tariyxı hám ádebiyatı boladı. Sol sıyaqlı qaraqalpaq xalqınıń da ózine jarasa úrp-ádeti, dástúri, tili, mádeniyatı, tariyxı hám ádebiyatı bar. Ádebiyatımızdıń rawajlanıwına, kórkem shıǵarmalar menen bayıp barıwına shayıp hám jazıwshılarımız óz shıǵarmaları menen úlken úleslerin qosıp kelmekte.

Tiykargı bólim. Belgili bolǵanıday, “Dástan” sózi qaraqalpaq tiline qońsı tuwısqan xalıqlar arqalı parsı tilinen kirip kelgen. Qaraqalpaq tiline “dástan” degen túsinik ádewir erterekte taraǵan, dástandı kóbinese awızsha atqarılatuǵın shıǵarmalarǵa paydalansa, “qıssa” sózi jazba túrindegi shıǵarmalarǵa qollanıladı. Dástanlardıń dóreliwine názer awdarǵanımızda dáslep jıraw-baqısı, shayırlar bir ǵana qaharmannıń erlik isleriniń ayırım epizodların yaki eposlıq poemalardıń bir bólegin dóretken, al soń tıńlawshılardıń talabı boyınsha onı jańa epizodlar menen tolıqtırıp, keńeytip otırǵan. Solay etip, úlken eposlıq shıǵarmalar payda bolǵan.

Dástan – túrkiy xalıqlardıń awızeki dóretiliwshiliginde úlken kólemge iye bolǵan epikalıq shıǵarmalar [2:189].

Dástanlar bir ásirdiń jemisi emes, al ol sol xalıqtıń pútkil tariyxı menen jasap, áwladtan-áwladqa, atadan balaǵa ótip, miyras bolıp kiyatırǵan dóretpeler bolıp esaplanadı. Dástanlardıń dóreliwi hám rawajlanıwı hár bir

xalıqtıń ómiri, basıp ótken turmıs jolları menen baylanıshı halda dóreydi.

Kórkem ádebiyattı oqıw arqalı xalıqtıń ótmishin hám búginin, tariyxın hám etnografiyasın, milliy úrp-ádet dástúrleri menen jasaw tárizin jaqınnan bilip alıwımızǵa boladı. Sonlıqtan bolsa kerek, «Kórkem ádebiyat – xalıq mülki», «xalıq aynası» dep biykargı aytılmaǵan. Qaysı xalıqtıń kórkem ádebiyatın alıp qarasaq ta, onda sol xalıqtıń milliy kelbeti sáwlelenedi. Dúnya xalıqları kórkem sóz óneri sıyaqlı qaraqalpaq xalqınıń da danalıqqa tolı folklorlıq dóretpeleri atadan-balaǵa, áwladtan-áwladqa ótip kiyatırǵan biybaha baylıǵımız, ruwxıy ǵáziyemiz bolıp esaplanadı. Dástanlardıń mazmunınan ertek, ańız, mif, ayırım batırlardıń erlik isleri, adamlardıń muń-zarı, ármanı, tariyxıy waqıyalar hám basqa da turmıs shınlıǵına sáykes elementlerdi kóremiz.

Qaraqalpaq ádebiyatında dástanlardı oqıtıw oqıwshılardıń ádebiyatqa bolǵan qızıǵıwshılıǵın arttırıp qoymastan, olarǵa óz xalqınıń tariyxıy hám mádeniy qádriyatları da úyreniw imkaniyatın beredi.

Qaraqalpaq folklorında dástanlar eń úlken orındı iyeleydi. Folklorda yaǵnıy xalıq awızeki dóretiliwshiligi óziniń kelip shıǵıwı boyınsha uzaq dáwirlerge barıp taqaladı. “Ayyemgi dáwirde folklor házirgi sıyaqlı túrlerge, janlarǵa bólinbegen, sinkretikalıq (qospaq) qásiyetke iye bolǵan” [3:5]. Bunnan bizge belgili folklor ózine muzıka, ayaq oyın, teatr elementlerin jámlestirgen halda tutas bir kórkem ónerdi ańlatqan hám hár qıylı salt-dástúrlerdı, úrp-ádetlerdi orınlaǵan waqtında atqarılǵan. Jámiyetimizdiń,

mádeniyatımızdın rawajlanıwı menen xalıq awızeki dóretiwshiliginde de rawajlanıwında ózgerisler boladı. Xalıq dóretiwshiliginiń ózgeshelikleriniń biri awızeki dóreliwi hám tarqalıwı, kóp variantlılıǵı bolıp esaplanadı. Kóp variantlılıq dástanlarda ushırasadı. Misalı, Alpamıs dástanınıń Ógiz jıraw versiyası, Qurbanbay jıraw versiyası. Bir shıǵarmanı hár atqarıwshı ózgerisler kirgizip, hár qıylı atqarıwı múmkin. Al, jazba ádebiyatta bolsa shıǵarmalardıń belgili bir avtorı boladı. Hár bir avtordıń ózine tiyisli bolǵan jeke kórkemlik stili, jeke ideyaları bolıwı múmkin. Jazba ádebiyatta folklordaǵı sıyaqlı bir shıǵarmanıń bir neshe variantları bolmaydı. Shıǵarma baspadan shıǵıp kópshilikke tarqalǵannan keyin onı avtordıń ruxsatsız hesh kim ózgerge almaydı. Bul jazba nusqa bolıp esaplanadı. Folklor menen jazba ádebiyat bir-biri menen tıǵız baylanısta bolıp, jazıwshı hám shayırlar xalıq awızeki dóretiwshiligindegi naqıl-maqallardan, súwretlew quralların, obrazlardı, syujetlerdi aladı. Folklorlıq shıǵarmalar awızeki dóretiledi. Dóretiwshisi belgisiz, xalıq awızınan basqalardıǵa jetkeriledi. Yaǵnıy xalıq arasına atqarıwshılar tárepinen awızeki túrde tarqaladı degen pikirler orta ásirlerge tiyisli bolıp esaplanadı. Házirgi dáwirdegi folklorlıq shıǵarmalar jazba túrde dóretiliwi múmkin.

Ótken asirlerdegi qaraqalpaq ádebiyatı insaniyatqa Jıyen jıraw, Kúnxoja, Ajiniyaz, Berdaqtaý ullı kórkem sóz sheberlerin jetilistirip shıǵarǵanıday, XX asır qaraqalpaq ádebiyatı da A.Muwsaev, S.Majiytov, M.Daribaev, A.Dabilov, S.Nurimbetov, J.Aymurzaev, T.Jumamuratov, I.Yusupov, T.Qayıpbergenov, T.Matmuratov, Sh.Seytov, K.Raxmanov ham t.b. sıyaqlı pútkil dúnyaǵa maqtanış etse arızılıq kórnekli sóz ustaların tárbiyalap shıǵardı. Qaraqalpaq jazba ádebiyatında dástan janrınıń baslawshıları dep XIX ásirde jasap, óz dóretpeleri menen klassik ádebiyatımızdın rawajlanıwına úlesin qosqan Ótеш hám Berdaq shayırlardı atap ótsek boladı.

XIX asirdiń aqırı XX asirdiń basındaǵı xalıq shayırlarınıń kóbisi dástan janrına qol urdı. Dástan jazıw xalıq shayıriman degen hár bir sóz sheberiniń bas wazıypası boldı. Sebebi oyanıw dáwiri hár bir rawajlanǵan millettiń ruwxıy hám mádeniy rawajlanıwı dástan janrı arqalı kórinetuǵının túsingen edi. Al, ózleri basqa xalıqlardıń úlken epikalıq shıǵarmaların qaraqalpaq tiline awdarıw sebepli dástanlıq shıǵarma dóretiwdiń baslı maqset hám usıllann úyrenip jetisti. Ádebiyattaǵı usı dástúr hám wazıypanı óz xalqı aldında orınlaw ushın Ayapbergen shayırdı da dástan janrına qol urdı. Ol shayırdıń «Qudaybergen» dástanı boldı. «Qudaybergen» dástanı XX ásirdegi baslarındaǵı jazba dástanlarǵa kiredi. Bul sol dáwirdegi milliy ádebiyattıń úlken jetiskenligin kórsetedi. Ekinshiden, barlıq qurılıs boyınsha dástúriy xalıq dástanları úlgisinde jazılǵanlıǵı kórinip turadı. Bul gápimizdiń dálili retinde bar uzindiden kishkene mısalda keltireyik: «Qıyat atırıpında bir qız bar edi. Ol qızdıń húsli jamalını bayan etsek: Qara kózli, shiyrin sózli, qáddinde dalı, Iábinde palı, gáwhar perisine megzegegen qáddiniń dali, shunıńday nazı kámalına kelgen qız edi» [4:131].

XX ásirde dóregen shıǵarmalardıń barlıǵı da usı ásirdegi qaraqalpaq milliy ádebiyatınıń joqarǵı dárejede rawajlanǵanlıǵın kórsetiwshi jazba dástanlıq shıǵarmalar

boldı. Sadıq shayırdı «Baxtiyar» hám «Xanalar» dástanın jazıp, ádebiyatımızdın rawajlanıwına óz úlesin qostı. Qaraqalpaq jazba ádebiyatında dástan jazıw eń dáslep A.Dabilovtıń dóretiwshiligindegi «Bahadır» dástanı bolıp esaplanadı. Ózbekstan Respublikası xalıq jırshısı, Qaraqalpaqstan xalıq shayırdı Abbaz Dabilovtıń «Bahadır» dástanı onıń uzaq waqıtlar dawamındaǵı dóretiwshilik oylarınıń hám tájiriybeleriniń juwmaǵınan dóregen úlken shıǵarması bolıp esaplanadı. Bul dástanlıq shıǵarma XX ásir qaraqalpaq ádebiyatı tariyxında xalıq shayırdıń tánha óziniń dóretiwshilik jetiskenligi bolıp ǵana qalmastan, ol ótken ásirdegi pútkil qaraqalpaq ádebiyatı tariyxınıń, pútkil qaraqalpaq xalıq poeziyasınıń marjını bolıp kózge taslanadı. Jáne de «Bahadır» dástanı mádeniyatımız tariyxında xalıq shayırdı tárepinen dóregen dástanlıq úlken jazba estelik bolıp esaplanadı. Dástan baslanıwdan-aq, Allangórdiń ómiri hámme oqıwshılar jámiyetshiligin qızıqtıradı. Onıń ómirdegi taǵdiriniń awır jaǵdayın kórip adamda qaharmanda janı ashıw, qayǵırw sezimlerin payda etedi. Allangordıń albirawı ózinen ǵárezsiz. Sebebi, ol zamanlarda elde jámiyetlik sociallıq teńsizlik húkim súrip turdı. Oqıwshını oylandıratuǵın bul másele dástandı oqıwdan aq baslanadı. Oqıwshı dástandı oqıw arqalı ondaǵı baslı ideya menen tanısıp baradı. Dástanıń basında aq Allangor óledi. Onıń basınan keshirgen jolı arqalı XX ásirdegi basındaǵı qaraqalpaq xalqınıń kún kóris tirishiligi Allangordey bolıp ótken bir pútkil áwladtıń ayanıshlı ómirleri kóz aldımızdan ótedi. Dástanda avtor qaharmanlar xarakterlerin sheberlik penen jaratqan. Arıslan ómirde baxıtlı bolıwdı qarastıradı. Arıslan adamnıń baxıtlı bolıwın mal tabıw, at saylap miniw, toy-toylaw, elden aǵa tawıp aqıl soraw, úyleniw dep biledi. Sebebi, bul burınnan kiyatırǵan el dástúrlerinde bar edi. Baxıtlı bolıw haqqında onda bunnan artıq túsiniq bolmaydı. Dástanıń qunlılıǵı, mazmunlılıǵı, kórkemligi sonnan ibarat, avtor qaharmanların hámme menen teńdey ómir tirishiliginde jasatadı. Elde, xalıqta ne úrp-ádet, salt-dástúrleri bolsa, toy-tamasha, hár qıylı psixologiya, kún kóris tirishiligi bar bolsa, bárin-bárin óz qaharmanları ómiriniń tiykarǵı mazmunı qılıp beredi. Dástanda bulardı avtor júdá sheber beredi. Dástan birinshi gezekte usı tárepinen qızıqlı hám mazmunlı bolıp, qaharmanlar usı milliy ortalıqta jasap ómir keshiredi. Sonıń ushın Shinargul menen Arıslan ómirde túrli-túrli qıyınshılıqlarǵa dus keledi. Xalıq shayırdıń «Bahadır» dástanındaǵı xarakterli bir ózgeshelik, qaraqalpaqlardıń XX ásirdegi bir jámiyetlik qurılıstan, ekinshi bir jámiyetlik qurılısqa ótkenligi, bul ásirdegi xalıqlar ómirlerindegi bolǵan usınday tariyxıy haqıyqatlıqlar sáwlelenedi. Dástanda millettiń rawajlanıwı, olardaǵı úrip-ádet, salt-sananıń kópligi, xalıqtıń óz dástúrlerine sadıqlıǵı tolıq beriledi. Dástandaǵı Shinargul, Arıslan, Qırmızı, Azat, obrazları jetiliskeń obrazlar. Solay etip, xalıq shayırdıń «Bahadır» dástanı XX ásirdege jazba ádebiyattaǵı payda bolǵan úlken jańalıq bul tek bir millet ádebiyatınıń ǵana ádebiy, mádeniy baylıǵı bolıp qalmastan, al dúnyalıq ádebiyat hám mádeniyat xorınıń bayıwına óz úlesin qosqan shıǵarmalardan biri. Solay etip, Qaraqalpaqstan xalıq shayırdı Abbaz Dabilov óziniń talantı menen XX ásir qaraqalpaq ádebiyatınıń rawajlanıwına hám qalıplesiwine úlken úlesin qosqan ádebiyat ǵayratkerleriniń

biri boldı. Haqıyqatında da, XX ásirde buringı klassik ádebiyattaǵı jazba dástanlıq shıǵarmalardı aytpaǵannıń ózinde tek XX ásirde ishinde jasap ótkin xalıq shayırları bolǵan Ayapbergen Muwsa ulınıń «Qudaybergen» dástanı, Ábdıqádir shayırdıń «Qızketken» dástanı, Abbaz shayırdıń «Bahadır» dástanı, Sadıq shayırdıń «Baxtiyar», «Qanalaslar» dástanları, xalıq shayırlarınıń barlıǵında da usınday úlken dástanlıq shıǵarmalardıń bolǵanlıǵın dálıleydi. XX ásirde dórengen shıǵarmalardıń barlıǵı da usı ásirdegi qaraqalpaq milliy ádebiyatınıń joqarǵı dárejede rawajlanǵanlıǵın kórsetiwshi jazba dástanlıq shıǵarmalar boldı. Sadıq shayır «Baxtiyar» hám «Qanalaslar» dástanın jazıp, ádebiyatımızdıń rawajlanıwına óz úlesin qostı. Abbaz Dabılovtıń «Bahadır» dástanında ómir shınıǵın súwretlewde, qaharman obrazın jasawda, poeziyalıq formalarlı kórkemlew quralların qollanıwda xalıq dástanlarınń milliy dástúrın dawam ettirgen. S.Nurimbetovtıń «Xanalaslar», T.Jumamuratovtıń «Mákarya sulıw» dástanlarında da xalıq poeziyasınıń dástanlıq dástúri dawam ettirilgenligin kóriwimizge boladı.

«Qanalaslar» dástanınıń syjeti, kompoziciyalıq qurılısı, tili, kórkemlik ózgeshelikleri adamdı ózine tartarlıq dárejede jaqsı bolıp shıqtı. Onıń ústine, shıǵarma qaraqalpaq milliy dástanslılıq dástúr jolları menen dóretilgenligi kórinip turdı. Ásirese, keskin kofliktli ómir shınıqlarında jaratılǵan, jáne de xalıqlar doslıǵı jeterli hám isenimli dárejede gáp bolǵan dástan ekenligi menen jaqsı edi. Onıń ústine, eldegi bay tábiyat kórinisleri, eń baslısı eldegi sol zamanlardaǵı sociallıq ómir haqıyqatlıqları, qaharmanlardıń óz maqsetleri ushın gúresleri, ásirese, milliy xarakterler, bir-birewge eldegi mehribanlıq dástúrler,

jawızlıqlarǵa qarsı el birligi, eldegi bir-birewdi qollap quwatlaw úrp-ádeti, el-xalıq dástúrleri dástanda kórkem til sheberlikleri menen júdá isenimli beriledi. Dástanıń qaraqalpaq ádebiyatındaǵı qunlılıǵı - xalıq dástúrlinde bay bolıp keledi. Waqıyalardı poeziya tili menen bayanlaw, súwretlewde shıǵarmanı kórkemlik sheberlikler menen ájayıp túrde kórsetip bergen. Shayır xalıq tiliniń barlıq múkinshiliklerinen jaqsı paydalanǵan. Bul shıǵarmanıń haqıyqattan da XX ásir ádebiyatın dástanlıq jaqtan bayıtqan shıǵarma bolǵanlıǵın kóriwimizge boladı.

T.Jumamuratovtıń «Mákarya sulıw» dástanı xalıq ańızları menen baylanıslı dóretilgen bolıp, Makaryanıń portretin súwretlegende shayır xalıq dástanlarındaǵı qaharman hayal-qızlardı súwretlew usılınan paydalanadı. Shayır Mákaryanı beyishtegi hur qızlar menen, shıǵıs dástanlarındaǵı Láyli, Zulayhalar menen salıstıradı.

Ǵárezsizlik dáwirindegi dástanlardıń rawajlanıwında da ózgeshelikler bar. Bunda T.Sársenbayev, Á.Ótepbergenov, B.Genjemuratov, N.Tóreshova, M.Jumanazarova, G.Dáwletova, G.Nurlepsovalardıń belgili ornı bar. T.Sársenbayevtıń «Qız», G.Nurlepsovanıń «Qumar ana», M.Jumanazarovanıń «Súyinbiyke», G.Dáwletovanıń «Alp ana» dástanları da avtorlardıń epikalıq poeziyadaǵı birinshi tájiriybeleri bolıwına qaramastan, olardıń bul baǵdarda tinbay izlenip atırǵanlıǵınan derek beredi [5:15].

Juwmaq. Juwmaqlap aytqanda, qaraqalpaq jazba ádebiyatında dástanlar xalıq awızeki dóretiliwshiligi menen baylanıslı bolıp, xalıq shayırları dástanlarda ómir shınıǵın súwretlewde, qaharman obrazın jasawda, poeziyalıq formalarlı kórkemlew quralların qollanıwda jetiskenliklerge erisken.

Ádebiyatlar

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Тошкент: «Ўзбекистон», 2016.
2. Jarimbetov Q., Genjemuratov B. Ádebiyat teoriiyası. – Tashkent: «Sano-standart», 2018.
3. Jarimbetov Q., Nzamatdinov J., Allambergenova I. Qaraqalpaq folklorı. – Toshkent: «Sano-standart», 2018.
4. Allambergenov K., Orazimbetov Q., Paxratdinov Á., Bekbergenova M. XX ásir qaraqalpaq ádebiyatı tariyxı. – Tashkent: «Sano-standart», 2018.
5. Jarimbetov Q., Nurjanov P., Turdıbaev Q. Ǵárezsizlik dáwiri qaraqalpaq ádebiyatı. – Tashkent: «Choʻlpon», 2019.

REZYUME. Maqolada doston janri haqida umumiy tushuncha berilib, dastlabki dostonlarning oʻziga xosligi, adabiyotdagi oʻrni va obrazlarning yaratilish mahorati haqida soʻz yuritiladi. Shu bilan birga XX asr qoraqalpoq adabiyotidagi dostonlarning janr va badiiy xususiyatlari, qahramon obrazini yaratishda yozuvchilarning mahorati haqida aytilgan.

РЕЗЮМЕ. В статье дается общее представление о жанре эпоса, говорится об особенностях первых эпосов, их месте в литературе и мастерстве создания образов. Вместе с тем, говорится о жанровых и художественных особенностях эпосов в каракалпакской литературе XX века, мастерстве писателей в создании образа героя.

SUMMARY. This article provides a general overview of the epic genre, discussing the uniqueness of early epics, their place in literature, and the skill of creating characters. At the same time, the genre and artistic features of epics in 20th-century Karakalpak literature, the skill of writers in creating the image of heroes, were discussed.

T.QAYÍPBERGENOV POVESTLERINDE KÓRKEM DETALDÍŃ ESTETIKALÍQ XÍZMETI

Q.J.Sarsenbaev – *filologiya ilimleri boyınsha filosofiya doktori*

Samarqand mámleketlik veterinariya medicinası, sharwashılıq hám biotexnologiyalar universiteti Nókis filiali

Tayanch soʻzlar: adabiyot, qissa, yozuvchi, badiiy detal, estetika.

Ключевые слова: литература, рассказ, писатель, художественная деталь, эстетика.

Key words: literature, story, writer, artistic detail, aesthetics.

Kirisiw. Jazıwshı Tólepbergen Qayıpbergenov povestleriniń kompoziciyasında hár qıylı detallardan ónimli paydalanıp, shıǵarmanıń ideyalıq mazmunın ashıwǵa,

obraz jaratıwǵa erisedi. Sonday-aq, detallar shıǵarmadaǵı waqıya-hádiyselerdi ayqınlastırıp, ideyalıq júk tasıwshı xızmetin atqaradı. Shıǵarma qurılısında detallar kishkene